

Regnskogmilliardene

Avskoging og skogferringelse i tropiske land er årsak til nesten 20% av de årlige menneskeskapt CO₂-utslippene. Indonesia, Brasil, Kamerun, DR Kongo, Ghana, Bolivia, Papua Ny Guinea og Malaysia er ansvarlige for 70% av utslippene fra avskoging. Indonesia og Brasil står for halvparten, henholdsvis 30 og 20%. Under klimatoppmøtet på Bali i desember 2007 ble regjeringens klima- og skogprosjekt lansert. Prosjektet kom i gang våren 2008, og innebærer at Norge vil bidra med inntil 3 mrd kroner årlig til arbeid mot klimagassutslipp fra avskoging i utviklingsland. Prosjektet retter seg mot all tropisk skog. I en artikkelserie vil Norsk Skogbruk følge de norske milliardenes vei til regnskogen.

Amazonas-fondet:

Brasil er nøkkellandet

I 2004 lå avskogingen i Brasil på 27.000 km², året etter var tallet redusert til 19.000. Det endelige tallet for 2009 foreligger til våren. – Men foreløpige tall tyder på at avskogingsraten for fjoråret sank til rundt 7.000 km², forteller Marte Nordseth i Miljøverndepartementet.

Av ELI TANGEN EGGUM

10 Dette er det laveste tallet som er målt noensinne siden Brasil startet overvåkingen på midten av 80-tallet. Nedgangen i 2009 utløser et Norges-bidrag på 850 millioner kroner til Amazonas-fondet. For avskogingsresultatene i 2007 og 2008 bidro Norge med totalt 700 millioner.

Da statsministeren besøkte Brasil i september 2008 lovet han at regjeringen var villig til å stille inntil en milliard dollar til rådighet for Amazonas-fondet fram til og med 2015. – De årlige bidragene vil variere, avhengig av resultatene som oppnås i form av redusert avskoging, legger Nordseth til. Hun er ansvarlig for klima- og skogprosjektets arbeid i Brasil og Guyana.

En gigant

Brasil er verdens femte største land både i folketall og flateinnhold, og har verdens fjerde største nasjonale CO₂-utslipp. Rundt tre fjerdedeler av disse utslippene stammer fra avskoging. – Brasil er et stort og komplekst land der sterke krefter trekker i forskjellige

Marte Nordseth i Miljøverndepartementet kan fortelle at avskogingen i Brasil for skogåret 2009, som strekker seg fra 1. august 2008 til 31. juli 2009, vil ligge på rundt 7.000 km².

retninger. Landbruket er en av de viktigste næringene og potensialet innenfor jordbrukssektoren i Amazonas-regionen er stort. De kreftene som ønsker å balansere utviklingen her på en bærekraftig måte er de samme som får fram handlingsplaner for å hindre avskoging, og som Norge ønsker å støtte gjennom sitt bidrag til Amazonas-fondet, sier Nordseth.

Regnskogen i Amazonas strekker seg over ni land og har et areal på rundt syv millioner km², mer enn 20 ganger Norges landareal. 60% av Amazonas-regnskogen ligger i Brasil, landet har 30% av verdens gjenværende regnskog. Mer enn 20 millioner mennesker bor i den brasilianske delen av Amazonas, av disse er 370.000 tilknyttet 220 ulike urbefolkninger som snakker 180 ulike språk.

Mesteparten av det biologiske mangfoldet her er fortsatt ukjent, men Amazonas-regnskogen rommer en stor andel av verdens biomangfold. Til nå er det kartlagt 40.000 plantearter, 427 pattedyr, 1.300 fuglearter, 378 reptiler, mer enn 400 amfibier og rundt 3.000 fiskearter.

Har kommet lengst

Omfattende avskoging har vært Brasils store problem i mange år. Likevel, landet har kommet lengst i å ta utfordringene på alvor. Myndighetene lanserte i 2004 handlingsplanen PPCDAM. Denne skal redusere avskogingen i Amazonas-regionen. I 2008 lanserte Brasil nok en plan for bærekraftig utvikling i Amazonas-regionen, PAS – Plano Amazônia Sustentável, som gjelder for perioden 2008-11. Brasilianske myndigheter vil til

sammen bruke 500 millioner dollar til oppfølging av denne planen, og mener ytterligere en milliard årlig er nødvendig for gjennomføringen. Som følge av denne opptrappingen opprettet president Lula da Silva Amazonas-fondet 1. august 2008. Fondet skal gi PAS og PPCDAM et bedre økonomisk grunnlag, og er åpent for bidrag fra nasjoner, privatpersoner og næringsaktører.

De årlige innbetalingene til fondet avhenger av differansen mellom avskogingsnivået det foregående året og et referansenivå. Referansenivået er gjennomsnittlig avskogingsrate i foregående tiårsperiode, og nivået oppdateres hvert femte år. Ingen midler kommer til innbetaling påfølgende år dersom avskogingen et år er større enn referansenivået.

Den brasilianske utviklingsbanken BNDES administrerer fondet, og styringskomiteen består av representanter for delstatene i Amazonas, ulike føderale departement, BNDES og det sivile samfunn representert ved miljøorganisasjoner, urfolk, industri, landbruksarbeidere o.s.v.

Norge først ut

Lederen for regjeringens skog- og klimaprojekt, Hans Brattskar, har tidligere påpekt at arbeidet mot avskoging er utrolig komplisert. Nordseth mener det er viktig med pilotprosjekter som viser at det er vilje til å løse klimautfordringene både fra de som mottar bidrag og fra giversiden. At Brasil har et system på plass mener hun gjør det lettere for Norge å involvere seg som bidragsyter. Men hun påpeker også at dette systemet har forbedringspotensial, noe det jobbes kontinuerlig med.

Avtalen om bidrag til fondet ble undertegnet 25. mars 2009 av presidenten i BNDES og Norges ambassadør. Avtalen gjelder fram til og med 2015. Nordseth mener Norge som første giver har bidratt til å få fondet opp å gå. – Flere har vist interesse for Amazonas-fondet, blant annet har Tyskland antydnet et bidrag på 18 millioner euro, forteller hun.

Hvor ender pengene?

Det overordnede målet er at pengene fra Amazonas-fondet skal gå til tiltak som reduserer avskoging. Det kan gis støtte til følgende sju hovedkategorier:

- Forvaltning av offentlige skoger og verneområder.
- Miljøovervåking, kontroll og miljølovgivning.

- Bærekraftig skogforvaltning.
- Økonomiske aktiviteter utviklet på basis av bærekraftig bruk av skogen.
- Økonomisk og økologisk områdekartlegging, arealplanlegging og eiendomsregulering.
- Bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold.
- Landbruksutvikling i avskogede områder.

I tillegg kan inntil 20% av fondet gå til utvikling av overvåkings- og kontrollsystemer til bruk i andre økosystemer og tropiske land.

– Det er helt essensielt at initiativet kom fra Brasil. I landet finnes enorm kunnskap om problematikken, og de har alle mulige forutsetninger for selv å vite hvordan dette skal løses, fortsetter Nordseth.

Hun understreker at store utfordringer ligger i ulovlige aktiviteter. Fordi Norges

bidrag avhenger av oppnådde resultater i form av redusert avskoging mener hun det også er grunnleggende at en klarer å måle avskogingen. – Det er viktig å få på plass et troverdig system for overvåking og rapportering av hva som virkelig skjer med skogene og hvor stor avskogingen faktisk er. Et annet problem er de store områdene med uavklarte landeierforhold. Her har myndighetene satt i gang flere tiltak for å registrere og rydde opp i eiendomsrettighetene. Samtidig er det helt nødvendig å finne alternative leveveier for de som i dag lever av virksomhet som enten ikke er lovlig eller bærekraftig, sier Marte Nordseth..

Norge har kontinuerlig dialog med Brasil og deltar under det årlige møtet for giverne til fondet. Bortsett fra Brasil er Norge inntil videre eneste land som stiller her.

FAKTA

Brasils arbeid for å redusere avskoging:

- Ca 3,9 millioner hektar er opprettet som såkalte bærekraftige bosettingsprosjekter.
- 25 millioner hektar er opprettet som nasjonale verneområder. Ytterligere 25 millioner hektar som verneområder på delstatsnivå.
- Oppnådd tilgang på geografiske data til bruk for regjering og samfunn.
- Et nytt regelverk for forvaltning av offentlige skoger er utviklet og godkjent.
- Utviklingen av the Real Time Deforestation Detection System (DETER) har gjort det mulig å levere månedlige data om avskoging i Amazonas. Dataene ligger på nett.
- Det er avdekket 1,4 millioner m³ ulovlig tømmer i Amazonas.
- Mer enn 700 personer er arrestert for ulovlig avskoging, ulovlig utnytting av skog eller andre relaterte forbrytelser, blant annet korrupsjon.
- FSC-sertifisert skogareal er økt fra 300.000 til 3 millioner hektar.
- Et juridisk rammeverk som definerer bærekraftig skogforvaltning av offentlig skog er opprettet.
- Et såkalt Forest Service er etablert og er ansvarlig for forvaltning av skog, konsesjon, kontrakter, utvikling, planlegging og oppfølging av offentlig skog samt forvaltning av et nasjonalt skogutviklingsfond
- Et område på ca 19 millioner hektar hvor føderale, statlige og kommunale retningslinjer skal fremme bærekraftig skogforvaltning er opprettet.

Mer om prosjektene som har søkt om midler finnes på Amazonas-fondets hjemmesider, www.amazonfund.gov.br.

